

# Rëndësia e Integritetit Akademik dhe Meritokracisë

**Alma Shpati**

Student, Fakulteti i Drejtësisë, Universiteti i Shkodrës “Luigj Gurakuqi”

**Tetor 2025**

*Ky artikull u realizua në kuadër të projektit "Fuqizimi i Studentëve për Integritet: Lufta kundër Korrupsionit në Arsimin e Lartë", i cili zbatohet nga Qendra ALTRI. Projekti është pjesë e Programit të Granteve të Vogla SELDI, në kuadër të projektit “Shoqëria Civile për Qeverisje të Mirë dhe Kundër Korrupsionit në Evropën Juglindore: Ndërtimi i Kapaciteteve për Avokim të Bazuar në Evidencë, Ndikim në Politika dhe Angazhim të Qytetarëve (SELDI.net)”, i financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e këtij materiali është përgjegjësi e vetme e Qendrës ALTRI dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht qëndrimet e Bashkimit Evropian apo të SELDI.net.*

## Hyrja

Integriteti akademik dhe meritokracia përfaqësojnë dy nga shtyllat më thelbësore mbi të cilat mbështetet cilësia e arsimit të lartë dhe e zhvillimit shoqëror. Në një realitet ku konkurrenca, presioni për rezultate dhe korrupsioni në arsim janë bërë pjesë e përditshmërisë, ruajtja e ndershmërisë akademike nuk është vetëm çështje morale, por edhe një domosdoshmëri institucionale dhe kombëtare. Sipas OECD (2022), arsimi është “mjeti më i fuqishëm për ndërtimin e kapitalit njerëzor”, dhe kur ky mjet çënohet nga mungesa e integritetit, pasojat ndikojnë drejtpërdrejt në zhvillimin ekonomik dhe në besimin publik ndaj institucioneve.

## Analiza e Problemit

Integriteti akademik nënkupton ndershmëri, transparencë dhe respektim të normave etike gjatë procesit të të nxënies, kërkimit dhe publikimit shkencor. Integriteti shfaqet në mënyrën si studenti përballë me sfidat e të mësuarit dhe si institucioni garanton barazi mundësish për të gjithë. Shkeljet e tij përfshijnë plagjiaturën, kopjimin, manipulimin e rezultateve, si dhe shitjen e punimeve të gatshme. Këto dukuri janë forma të korrupsionit të heshtur që dëmtojnë cilësinë e arsimit dhe nxisin perceptimin se suksesi mund të arrihet përmes mashtrimit dhe jo meritës. (Transparency International, 2023). Në shumë vende të rajonit, përfshirë Shqipërinë, mungesa e mekanizmave efektivë për të parandaluar këto dukuri e thellon problemin. Sipas raportit të KLSH (2022), në universitetet publike dhe private janë identifikuar raste të plagjiaturës në punime diplome dhe mungesë kontrolli mbi origjinalitetin e kërkimit shkencor. Këto raste krijojnë një klimë ku diplomimi humb vlerën reale dhe besimi ndaj diplomave akademike bie ndjeshëm.

Nga ana tjetër, mungesa e meritokracisë përbën një kërcënim jo më pak të rrezikshëm. Meritokracia është parimi që shpërblen aftësinë, përpjekjen dhe kompetencën, duke e ndarë qartë suksesin nga lidhjet personale apo ndikimet politike. European University Association (EUA, 2020) ka theksuar se mungesa e meritokracisë në proceset e punësimit akademik, promovimit dhe financimit të kërkimit krijon një sistem të mbyllur, ku përfiton individi që është më i privilegjuar, dhe jo ai që është më i aftë.

Për më tepër, vendet që nuk bazohen në meritë për vlerësimin e punës akademike përballen

me rënie të inovacionit dhe ulje të produktivitetit shkencor. (OECD, 2023) Kjo ndodh sepse mungesa e meritës nxit konformizmin dhe jo krijimtarinë. Në këtë kuptim, mungesa e integritetit akademik dhe meritokracisë janë dy anë të së njëjtës medalje ku të dyja shkatërrojnë besueshmërinë e sistemit arsimor dhe minojnë përpjekjet për ndërtimin e një shoqërie të drejtë dhe konkurruese.

### **Gjetjet Kryesore dhe Rekomandimet**

Të dhënat e marra nga Transparency International (2023) dhe të UNODC (2022) tregojnë se përmirësimi i integritetit akademik kërkon ndërhyrje në tre nivele: edukim etik të studentëve, ndërtim institucional të mekanizmave kontrollues dhe përgjegjësi të qartë për çdo shkelje. Sipas UNODC, një nga mënyrat më efektive është përfshirja e kurseve të detyrueshme mbi etikën akademike dhe ndershmërinë shkencore në kurrikulat universitare. Kjo nxit ndërgjegjësimin që integriteti nuk është vetëm rregull, por një vlerë e përbashkët.

Në nivel institucional, OECD (2023) rekomandon ngritjen e komisioneve të pavarura të integritetit akademik, që hetojnë rastet e shkeljeve dhe vendosin sanksione të qarta. Këto struktura duhet të jenë të mbrojtura nga ndikimi politik apo hierarkik i universitetit, për të garantuar paanësi dhe drejtësi. Gjithashtu, raportet e European University Association (EUA, 2020) dhe të Council of Europe (2021) sugjerojnë që universitetet të adoptojnë sisteme digjitale të kontrollit të plagjiaturës dhe transparencës në publikimet shkencore. Kjo jo vetëm ul mundësitë për mashtrim, por rrit dhe prestigjin ndërkombëtar të institucioneve.

Nga ana tjetër, nxitja e meritokracisë kërkon ndryshimin e mënyrës së vlerësimit të studentëve dhe stafit akademik. Suksesi duhet të matet përmes cilësisë së punës, përkushtimit dhe kreativitetit, jo thjesht përmes rezultateve numerike. Për studentët, kjo do të thotë vlerësim më i thellë për përpjekjen, mendimin kritik dhe origjinalitetin. Për pedagogët, do të thotë shpërblim për kërkime reale dhe ndikim akademik, jo për sasinë e publikimeve. E për rrjedhojë, sistemet ku meritokracia është e fortë, motivimi dhe besimi publik ndaj arsimit janë dukshëm më të larta (Transparency International, 2023).

## **Përfundimi**

Integriteti akademik dhe meritokracia janë themeli mbi të cilin ndërtohet jo vetëm një sistem arsimor cilësor, por edhe një shoqëri që respekton ndershmërinë dhe përpjekjen. Nga kjo rezulton se një arsim pa integritet prodhon profesionistë pa vlera, ndërsa një sistem pa meritokraci krijon padrejtësi dhe mediokritet. Për këtë arsye, çdo reformë arsimore duhet të ketë në qendër forcimin e etikës, llogaridhënies dhe meritës.

Në përfundim, siç e thekson edhe OECD (2023), “nuk ka zhvillim të qëndrueshëm pa ndershmëri në arsim”. Vetëm përmes ndërtimit të një kulture të qëndrueshme të integritetit dhe meritokracisë mund të garantojmë që diploma të mos jetë një letër, por një dëshmi reale e dijes, mundit dhe vlerave njerëzore.

## **Bibliografia**

Council of Europe (2021). Ethics and integrity in higher education. Strasbourg: CoE Publishing.

European University Association (EUA)(2020). University integrity and governance report. Brussels: EUA Publications.

Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH) (2022). Raport mbi cilësinë akademike dhe plagjiaturën në arsimin e lartë shqiptar.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2022). Integrity and fairness in higher education systems. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). Education policy outlook: Strengthening meritocracy in academic systems. Paris: OECD Publishing.

Transparency International. (2023). Corruption and education in Southeast Europe. Berlin: TI Secretariat.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2022). Anti-corruption academic initiative: Education for integrity. Vienna: United Nations.